

НЕКА ПИТАЊА САДЕЈСТВА ПЕШАДИЈЕ И АРТИЉЕРИЈЕ

Пошто се борбене ситуације у савременом боју веома брзо и често мењају, то је природно да општевојни командант мора да доноси брзе одлуке и да брзо интервенише расположивим средствима у складу са тим променама. Једно од најефикаснијих средстава за брзу интервенцију, поред авијације и тенкова, свакако је артиљерија и њена ватра. А да би се омогућила брза интервенција артиљерије у борби и непрекидно потпомагање пешадије, треба брижљиво организовати садејство нарочито између ова два рода. Међутим, треба имати у виду да баш покретљивост и брзина којом се ситуације мењају у савременом боју отежавају ово садејство и захтевају брижљиву организацију, добре везе и умешност пешадиских и артиљерских старешина. У том погледу пресудну улогу имају општевојни команданти, који морају да регулишу и обезбеде складан рад свих родова војске, а не само пешадије и артиљерије. Другим речима, општевојни командант не треба да се брине само о најцелисходнијој употреби и дејству пешадије, већ да се итекако интересује и за рад осталих родова. То значи да не треба да препушта, например, употребу артиљерије и њене ватре само артиљерцу, већ да му даје и прецизне задатке, наравно, пошто саслуша његове предлоге (где ће се груписати артиљерија, где ће артиљерија усмерити тежиште свога дејства, на које циљеве и када, итд.) у вези са својим општим планом боја. Нарочито треба избегавати постављање неодређених тактичких задатака, као например: „неутралисати непријатељску живу силу и ватрена средства у траншејама“, или „неутралисати непријатељску резерву, артиљерију“, итд., а да се при томе не каже где се налазе те траншеје, резерва или артиљерија, као што се то понекад дешава на вежбама. У оваквим случајевима артиљерац обично сам врши планирање потребних ватри, које често не одговарају ни стварном положају циљева, нити дејству пешадије и плану боја општевојног команданта, тако да не могу обезбедити успешно садејство пешадије и артиљерије. Тако, например, десило се да је један општевојни командант овако неконкретно поставио задатке артиљерији за артиљерску припрему: „неутралисати непријатељску пешадију у рововима, неутралисати непријатељске резерве и артиљерију, спречити противнапад непријатеља“, а да при томе ни речи није рекао где су ти

ровови, резерве и артиљерија. Пошто није имао времена да развије свој извиђачки систем, јер му је за рад остала само једна ноћ, артиљерац није знао тачно где се налазе циљеви које треба да неутралише, тако да је све планирање извршио по карти, по својим претпоставкама. Природно је да при овако непрецизно постављеним задацима дејство артиљерије неће бити ефикасно, нити ће бити усмерено ка остварењу командантове идеје за борбу, која треба да повећује дејство свих родова војске. Зато се постављање конкретних задатака по времену и простору од стране општевојних команданата истиче као основ садејства између пешадије и артиљерије. Иако је то, по мом мишљењу, познато нашим пешадиским и општевојним старешинама, они често не увиђају важност тога, а нарочито не схватају да ниједан командант рода војске, па ни артиљерије, не може сам себи да поставља задатке који би у потпуности одговарали дејству пешадије као основном роду војске. Због тога је **постављање прецизних задатака родовима војске** прва дужност команданта и неопходан услов за успех у борби. Баш по томе како поставља задатке родовима војске, односно како организује садејство, најбоље се може оценити способност команданта за командовање пешадиском или већом здруженом јединицом.

Као што је већ наглашено, пешадиски командант може и треба да користи добар предлог свога артиљераца у погледу дејства артиљерије. Међутим, не треба мислити да артиљерац нема шта да ради ако му општевојни командант постави конкретне задатке, како се то чује од неких другова. Напротив, артиљерац има доста, па чак и много да ради да би обезбедио да артиљериска зрна **сигурно падну** тамо где пешадиски командант то захтева. То је — поред давања предлога за употребу артиљерије и њене ватре — његов основни задатак. А да би зрна пала тамо где то траже пешадиски команданти, артиљерији се **мора обезбедити извесно време, и то видно**, саобразно ситуацији, о чему често пута такође не воде рачуна пешадиски (општевојни) команданти. Артиљерија не може импровизовати своја гађања, већ мора имати извесно време да их солидно припреми. У противном, гађања ће бити неефикасна, па и штетна, јер ће се узалуд трошити муниција. Тако, на пример, иако је један командант примио заповест око 14.00 часова, он је донео одлуку тек у 18.00, по којој је напад имао почети следећег дана у 8.00, а артиљериска припрема у 7.15, те артиљерија није имала ни један час видног времена (пошто се смр-кавало око 18.00) да се припреми за дејство. Пошто је тога дана тек успостављен јачи контакт са непријатељем, нису се могли добити тачни подаци о циљевима извиђањем са земље ни из ваздуха. Исто тако, пре пада мрака није се имало нужног видног времена за извршење најнужније топографске организације земљишта у рејону ВП. То значи да је артиљерија морала дејствовати са неприпремљених ВП на непознате циљеве после свега два часа видног времена, и то ујутру. Природно је да би стварно дејство ове артиљерије, и поред изванредног залагања свих артиљериских старешина, било доста неефикасно. Да је то имао у виду командант ове јединице и да је

раније донео своју одлуку, на пример око 16.00, што је ситуација и захтевала, артиљерија би се много боље припремила за дејство.

Разумљиво је да се у савременом боју у коме се ситуације врло брзо мењају, о чему је баш реч у овом чланку, не може нити сме остављати артиљерији по један или по два дана за припрему, али се бржим доношењем одлука или издавањем делимичних наређења може обезбедити артиљерији неколико часова видног времена, што је у таквим ситуацијама довољно.

Запажа се да неке наше артиљериске старешине нису навикнуте на брз рад у оваквим ситуацијама. Оне су склоне да увек када има довољно времена раде по шаблону за дејство артиљерије у пробоју позициске одбране, због чега и закашњавају са готовошћу за дејство. Основни недостатак је у томе што се извиђачки и топографски органи не упућују енергично напред да још за видела благовремено прикупе податке о циљевима и изврше топографску организацију нових вероватних рејона ВП, што би омогућило артиљерији да брзо и ефикасно дејствује. За овакве ситуације, по моме мишљењу, може се примити да рејони ВП буду за један до два километара ближе или даље од оних које бисмо изабрали на основу детаљног извиђања земљишта, само ако би били благовремено топографски припремљени за дејство. Зато артиљериски команданти могу и треба да на основу упутстава или кратких претходних одлука општевојног команданта што пре упуте топографе у рејон ВП за организацију земљишта, а извиђаче у рејон осматрачница за осматрање дејства непријатеља и прикупљање података о циљевима. То би у оваквим ситуацијама много убрзало готовост артиљерије и тачност и ефикасност дејства.

При организацији садејства између пешадије и артиљерије треба обезбедити брзо међусобно споразумевање и обавештавање општевојних и артиљериских старешина, тј. омогућити општевојном (пешадиском) команданту да може брзо показати циљ или захтевати артиљериску ватру на ма ком делу бојишта. То се постиже **одређивањем заједничких оријентира и кодирањем земљишта**. Ако је то брижљиво урађено, онда међусобни споразум није тежак, у противном, пешадиском старешини ће бити врло тешко, па чак и немогуће, да брзо покаже артиљерцу циљ на који жели да се отвори артиљериска ватра.

Истакао сам још у почетку да је за добро садејство између пешадије и артиљерије неопходно **непрекидно дејство** артиљерије за све време напада пешадије. То се постиже благовременим премештањем ВП артиљерије и њених осматрачница. Да би се обезбедило премештање артиљерије, потребно је да општевојни команданти преко свога штаба **обезбеде слободан пут артиљерији у одређено време за премештање**. Ако се ово не учини, не може бити ни речи о планском премештању ВП, а нарочито се не може постићи брзина премештања коју предвиђају норме. Да би се ово постигло, по моме мишљењу, било би потребно да целокупан саобраћај на друмовима регулише оперативни орган најстарије јединице која тај пут користи, с тим да се покрет друмовима дозволи само тенковима, артиљерији и осталим борбеним

возилима, а да се комора са коњском вучом упућује сеоским путевима или ван путева. Осим тога, јака и строга контролно-заштитна служба на друмовима треба да обезбеди маршевску дисциплину и планско извршење покрета. Уколико је могуће, све снабдевачко превозење треба вршити ноћу. На тај начин би се друмови знатно растеретили и омогућило би се артиљерији извршење промене ВП без застајкивања и брзинама које су предвиђене у правилима. Колико се покрет артиљерије успорава ако се не регулише саобраћај на друмовима може се видети и из тога што је на једној вежби један дивизион прешао 6 километара за четири уместо за један час и тридесет минута, а други је стајао на путу због закрчености саобраћаја читавих 5 часова.

Због спорости у премештању артиљерије на нове ВП може се десити да поједине артиљериске јединице, од почетка премештања па све до пада мрака, не успеју да поново ступе у дејство и подрже своју пешадију. Колико то може успорити борбена дејства и довести до значајних губитака пешадије у борби не треба нарочито истичати. Баш у моментима кад се темпо борбених дејстава повећава и када општевојни командант има потребу за борбеним средством којим може брзо интервенисати, као што је артиљериска ватра, може се десити да остане без ње зато што артиљерија, услед закрчености путева, не може да прати покретом борбени поредак своје пешадије.

Да би ово избегао, општевојни командант треба још у току планирања боја да предвиди све мере које ће обезбедити правилан и плански саобраћај на друмовима и да обезбеди дисциплину у извршавању свих покрета у току борбе. У те мере би спадало: подела друмова на јединице, одређивање које ће друмове (путеве) користити поједини родови војске, које ће се јединице кретати ван друмова или сеоским путевима, које јединице или делови јединица имају првенство покрета, које се смеју кретати само ноћу, итд. Поред тога, обавезно би требало одредити оперативне органе (више официре) за контролу саобраћаја, а који би били снабдени овлашћењима за регулисање саобраћаја и којима би се покоравале све јединице у погледу покрета. Они би морали да детаљно познају израђени план саобраћаја, организацију саобраћајне службе на путевима и томе слично. Међутим, артиљериске старешине се не би смеле задовољити само контролно-заштитном службом оперативних органа. Оне морају да обезбеде својим јединицама сигурно скретање са главних друмова, без икаквог лутања или чекања по друмовима, као и сам долазак јединица и старешина у рејоне ВП и КО. Имао сам прилике да видим како су артиљериске јединице на вежбама губиле веома много времена кад год о овоме није вођено рачуна. Зато је неопходно да и сами артиљерци организују своју контролно-заштитну службу у рејону ВП и КО, како у циљу обезбеђења брзе промене ВП и КО, тако и у циљу обезбеђења најбољег заклањања распореда артиљерије од угледа из ваздуха и са земље.

Али, за непрекидност дејства артиљерије није довољно да се благовремено изврши само промена ВП унапред, него је — с обзиром

на велики домет савремене артиљерије — још важније да се изврши **благовремено премештање осматрачница унапред**. Нарочито треба обезбедити сталну везу са пешадиском јединицом која се потпомаже и везу између КО и оруђа на ВП. У томе поједини артиљериски команданти чине велике пропусте, због којих стварно садејство између пешадије и артиљерије долази у питање. За успешно садејство између ова два рода војске неопходно је да артиљериски старешина лично или преко истурених осматрача **стално оком прати наступање пешадије коју подржава**. Он ће на тај начин моћи одмах да уочава шта кочи наступање његове пешадије и да брзо ефикасном ватром неутралише непријатељске ватрене или отпорне тачке које пешадија својим средствима не може да савлада. Ово је нарочито важно на покривеном и испресецаном земљишту. Свако је показивање циљева са великих отстојања на оваквом терену несигурно и захтева много времена за међусобно објашњење пешадиских и артиљериских старешина. Зато није ретка појава да поједини пешадиски команданти уопште не траже артиљериску ватру, чак и онда када имају сигурну и добру везу са својим артиљерцем.

Треба имати у виду и то да премештање осматрачница нема никаквог смисла ако се са нове осматрачнице не обезбеди сигурна веза са ВП, јер неће бити никакве користи од личне везе између пешадиског и артиљериског команданта ако артиљериски командант нема везе са својим јединицама на ВП. Артиљерцу мора бити јасно да ће бити од користи пешаку само онда ако га може помагати својом ватром, иначе ће му само сметати, јер ће стварати непотребну гужву на осматрачници. Зато артиљерац, пре но што пође напред са пешадиским старешином, мора претходно да обезбеди сигурну везу са својим јединицама на ВП. У противном је боље да са пешадиским старешином најпре упуту истурене осматраче који ће обезбедити везу са пешадијом, показивање циљева своје команданту, примити на себе коректуру и извршење гађања, све дотле док и артиљериски командант не буде у стању да изврши промену своје осматрачнице без штете по дејство своје јединице.

Морамо имати у виду да је потреба за артиљериском ватром тренутна и да се једном испуштена прилика за дејство тешко надокнађује. Зато је и питање веза у артиљерији много деликатније него, на пример, код пешадије. **Непрекидност артиљериских веза** је неопходан услов садејства. Зато општевојни командант, преко својих органа везе, треба упутствима и средствима везе да што више помогне артиљерију у организацији њених веза, јер му једино непрекидност, сигурност и брзина преноса команди преко артиљериских веза може обезбедити искоришћење артиљериске ватре — **свога најбржег средства за интервенцију у борби**.

Дакле, за садејство између пешадије и артиљерије неопходно је да артиљерац стално буде у близини пешадиског команданта, да види наступање своје пешадије (било лично, било преко неког свог органа) и да има сигурну везу са својим батеријама на ВП. Осим тога, он мора стално да буде у току ситуације, било на тај начин што ће

га пешадиски командант упознавати са ситуацијом, било што ће он сам тражити обавештења како о непријатељу, тако и о положају сопствених трупа.

На основу искустава са вежби, што се и на маневру потврдило, мислим да би за садејство пешадије и артиљерије убудуће требало тражити да пешадиски команданти дају конкретне задатке артиљерији, да јој, у духу ситуације, увек обезбеде неопходно видно време за рад и да јој у току динамике добро организованом заштитно-контролном службом на путевима обезбеде брзо премештање борбених поредака унапред или уназад. С друге стране, артиљериски команданти морају стално погледом да прате пешадију коју подржавају и да у том циљу померају своје осматрачнице унапред или да шаљу одговарајуће органе, водећи при томе рачуна да стално буду у сигурној вези са својим батеријама на ВП. Они се још за време мира морају обучити да брзо организују и изводе топографску организацију нових ВП, да брзо мењају ВП и стално прикупљају податке о циљевима. При томе треба имати у виду да брзина промене ВП артиљерије не зависи само од брзине кретања, већ и од доброг обележавања праваца кретања, јер од тога зависи да ли ће артиљерија без лутања и чекања на друмовима моћи да дође на нове ВП.

Једино ако се испуне напред изнети услови артиљерија ће моћи потпуно да изрази своје дејство и да буде стварни ватрени маљ у рукама команданта, којим ће утицати на ток борбе и олакшавати пешадији извршење постављених задатака.

ИЗАШЛО ИЗ ШТАМПЕ

*„Организација и рад позадине
ратних јединица“*

од пуковника: А. Тановића, М. Бацковића, М. Павловића.
и потпуковника: В. Ђоровића, Ж. Вучића, Р. Зеца

ЦЕНА КЊИЗИ ЈЕ 350 ДИНАРА

*Књига је написана за све официре ЈНА, а
првенствено за оне који полажу испит*